

Z MIROVNE KONFERENCE V PARIZU

Začetek razprave o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo

Zastopnik Italije zahteva povsem jugoslovanska področja in se poslužuje netočnih podatkov iz časa italijanskih imperialističnih ter fašističnih zablod

Pariz, 2. sept. (Tanjug). Za danes dopoldne je bilo določeno, da se na politično teritorialne komisije za Italijo prične razpravljanje o teritorialnih določbah pogodbe z Italijo, namreč o členih 3 in 4, ki se tiče razmejitve z Jugoslavijo. Ob koncu prejšnje seje je jugoslovanska delegacija predlagala, naj se pokliče predstavnik Italije, da bi obrazložil svoje stališče. Se preden bi se pričela razprava o teh dveh členih.

Danes je jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler pred komisijo obrazložil ta predlog in poudaril da ima namen, omogočiti vsem delegacijam, da si ustvarijo splošno in pravo sliko o vprašanju, ki ga bodo reševali. Opomnil je, da bo jugoslovanska delegacija podala svojo izjavo za italijanskim predstavnikom.

Komisija je soglasno sprejela jugoslovanski predlog, nakar je pomočnik generalnega sekretarja konferencie na predsedniškovo odredbo poklical v dvorano zastopnika Italije, Bonomija, ki ga je spremljal Saragat.

Že takoj v začetku je Bonomij izjavil, da je italijansko ljudstvo, odposlanec njegovi veliki izi za Danje in se pre, izi za rimskega imperija, smatra Juljsko krajino za del svojega nacionalnega ozemlja in da si je italijansko gibanje za nacionalno osvoboditev in združitev v 19. stoletju postavilo med drugim tudi nalogo, da osvobodi svoje brate v Juljski krajini.

Ne glede na to, da bi po tej izjavi Bonomij lahko trdil, da tudi London pripada Italiji, ker se namreč sklicuje na osvojitve iz dobe rimskega imperija, zadostuje že to, da ponareja Bonomij značaj celotnega gibanja za nacionalno osvoboditev Italije, odnosno izjave italijanskih velikanov iz tega časa, kar vse naj bi služilo kot dokaz njegovim lažnim trditvam o italijanskem značaju Juljske krajine.

Kljub resnici, da je bil italijansko osvobodilnemu gibanju 19. stoletja tui vsak imperializem in da so vsi njegovi voditelji priznavali slovenski značaj Juljske krajine, je šel Bonomij tako daleč, da potvarja celo misli enega izmed pobudnikov tega gibanja — Mazzinija — o katerem trdi, da je smatral Istro in Trst za italijanska. Bonomij je pri tem vsekar po zabil, da je prav Mazzini dejal Italijanom, naj en krak šestila zabodejo v Paro, a z drugim zarijejo lok, ki se dolika Alp, da bi na ta način začrtali mejo, do katere govore italijanski in ki na drugi strani pada ob ustju Soče v Jadransko morje.

Bonomij, ki je med drugim pozval komisijo, naj sprejme njegovo stališče glede na njegovo starost in izkušnje (vsekakor gre tu za izkušnje iz dobe sklepanja rapalske pogodbe, ko je tudi Bonomij pripomočel k temu, da so odcepili jugoslovansko ozemlje Juljske krajine), je tudi navedel v prilog svojih trditv, da je Juljska krajina italijanska, odnosno poudaril zavezovalne namene, s katerimi je Italija stopila v prvo svetovno vojno.

Izjavil je, da Italija leta 1915 ni stopila na stran antantnih sil samo zaradi tega, da bi zrušila nemški imperializem, ampak, da bi istosčasno osvobodila Juljsko krajino ter jo pridružila materi — domovini. Pri tem ni dosti manjkalo, da ne bi dejal, da je Italija leta 1915 — ko je antanti postavila pogoje za vstop v vojno na njeni strani, pri čemer je zahtevala različne dele jugoslovanskega ozemlja, kar je bilo določeno v tajnem londonskem paktu, — razumela pod osvoboditvijo Juljske krajine tudi priključitev delov Dalmacije.

Kako so Bonomiju pri srečanju rezultati in osvoboditve v pretekli svetovni vojni, pri čemer je Italija, kakor se je izrazil pripomočla celo k osvoboditvi okupirane Srbije, odnosno zdejšenju južnih Slovanov (Bonomij se menda ne spominja kronike vojnih dogodkov, zmag in porazov iz prve svetovne vojne), je videti tudi iz izjave, da smatra rapalsko pogodbo, ki je dejansko povzročila največjo zgodovinsko krivico ljudstva Juljske krajine, kot osnovo zaobtožbe, mirolnobnega in plodnega sosedstva med Italijo in Jugoslavijo.

Bonomij meni, da je temu dobremu sosedstvu škodovala samo vmesna doba fašizma. Ko je zaničal vsak imperialistični značaj italijanske politike pred prihodom fašizma na oblast, ni vmesni dobici posvetil več kot 2 ali 3 stavke, pri čemer je skušal prepričevati, da je ta vmesna doba končno zaključena.

Kako v resnici misli, je najbolje pokazal, ko je razlagal, kaj smatra italijanska vlada da bi bilo treba spremeniti v predlogu o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo.

Bonomij je najprej izjavil da bi morala nova komisija strokovnjakov pregledati in v korist Italije popraviti

predlagano mejo vzdolž zgornjega in srednjega toka reke Soče. V prilog je poudaril, da je področje zgornjega toka Soče vzhodno od francoske razmejitvene črte, ki teče daleč za jugoslovansko etnično mejo, jugoslovansko ozemlje, ki pa je vezano na beneško ravnino. Bonomij je nato izjavil, da je treba to črto pomakniti na vzhod, da bi Italiji ostala dolina Soče, kjer je italijanska industrija zgradila električne centrale, ki so ogromnega pomena za industrijsko področje, ki obsega Trst, Gorico, Tržič in del Beneške. Pri tem svečano izjavlja, da je vmesna doba fašizma končno zaključena in zahteva — zaradi industrijskih središč, ki jih je italijanska industrija zgradila v dobi fašizma — popolnoma jugoslovanska področja, kjer prebivajo samo Jugoslavlani in kar si je italijanski fašizem nasilno podredil.

Bonomij se je pri svoji zahtevi za spremembo mejne črte skliceval celo na to, da bo izpeljana po ozemlju, ki bi pripadalo ob upoštevanju francoske črte Jugoslaviji, projektirana prediljska železniška proga, ki naj bi služila kot ena izmed zvez Trsta s Srednjo Evropo. Po njegovem bi morala ta proga teči samo preko italijanskega ozemlja, da bi na ta način večina železniških zvez Trsta ne tekla preko Jugoslavije. Pri tem molče prehaja preko teže krivice, povzročen narodom Jugoslavije s tem, da je predlagano mejno črto Italiji že prepuščena celotna železniška proga, ki teče iz Trsta preko Tržiča in Vidma skozi Kanalsko dolino in Trbiž v Avstrijo — torej proga, ki deloma teče preko popolnoma jugoslovanskih krajev. Na drugi strani Bonomij nehoti priznava, ko se sklicuje na prediljsko železnico in glede katere želi, da bi bila skupno s področjem, kjer bo tekla, priključena Italiji, še eno dejstvo o popolni povezanosti Trsta in Tržiča z jugoslovanskim zaledjem.

Toda Bonomijev apetit se ni ustavil pri tem. Zahteval je celo, naj pri

ekspanzivne namere Italije. Govoril o italijanski zahtevi, naj bi se vsa Istria priključila k tako zvanemu »svobodnemu ozemlju Trsta, je ugotovil, da v vsej Istri ni niti enega samega mesta s povsem italijanskim prebivalstvom, dočim je bil Trst vedno središče slovenskega prebivalstva Juljske krajine. Jugoslovanski delegat je tudi odločno zavrnil statistične podatke ki jih je predložil Bonomij, ter je ugotovil, da so netočni in potrjeni. (Podrobnejše poročilo bomo objavili jutri.)

Po govoru jugoslovanskega delegata je bila seja zaključena in se bo nadaljevala jutri.

obsodili grško zahtevo, ki bi v primeru Bolgarije in drugih držav očitno privedla do uničenja osnovnih nalog vojaških sil celo v času miru.

Ko je komisija z 18 glasovi proti 1 obdila grški predlog, so presli k razpravljanju o čl. 47, ki določa število vojnopomorskih edinic, ki jih bo lahko Italija vzdrževala.

Predlog Sveta ministrov za zunanje zadeve določa 2 linjski ladji, 4 križarke, 4 rušilce, 16 torpedovk in 20 korvet.

Jugoslovanska delegacija je zahtevala, naj se ta določba spremeni v toliko, da bi smela Italija imeti samo 1 linjsko ladjo, 4 rušilce, 12 torpedovk in 14 korvet. Jugoslovanski predlog dopušča Italiji tako število pomorskih edinic, ki bi onemogočalo vsak napadalni načrt. Ta predlog ima svoje opravilice v tem, da bi bilo italijansko brodogradništvo, kakor določa načrt pogodbe, še vedno močnejše kakor skupno brodogradništvo Jugoslavije. Albanije in Grčije, ki so v zadnji vojni doživele invazijo italijanskih pomorskih sil. Ta predlog ni naletel na podporo večjega števila delegatov in je bil pri glasovanju odbit.

Grška delegacija ob tej priliki ni glasovala za zmanjšanje italijanskih oboroženih sil, kar je očitno pokazalo tendenčnost njenega stališča v zvezi s prejšnjim členom.

Komisija bo na eni izmed prihodnjih sej razpravljala o francoskem predlogu v zvezi s členom 47.

Pred koncem je komisija pregledala še člen 48, ki določa, da bo morala Italija izročiti ostanek svojega brodogradništvam Sovjetske zveze, Združenim državam Amerike, Velike Britanije in Francije.

Dolgo razpravo o tem je izzval predlog avstralske delegacije, naj se to brodogradništvu v uporabo Varnostnemu svetu organizacije Združenih narodov. Avstralski delegat ni mogel opravičiti svoje zahteve z nikakršnim razlogom, ampak je žgolj navedel željo, naj bi organizacija Združenih narodov uporabila to brodogradništvo, kakor najbolje koristi miru. Pravi smisel avstralskega predloga pa je v njegovem zaključnem delu, ki določa, naj bi se to brodogradništvo, ako Varnostni svet ne bi v treh mesecih sprejel končnega sklepa o njegovi usodi.

Predlog avstralskega delegata je naletel na obsodbo vseh delegatov razen predstavnika Južnoafriške unije.

Sovjetski delegat ga je ocenil kot poizkus, da se skrije pod plašč avtoritete organizacije Združenih narodov uničenje dobrin, ki naj pripadejo glavnim državam — zmagovalkam.

Po daljši razpravi je bil avstralski predlog zavrnjen s 15 glasovi proti 3. Za predlog so se izjavile delegacije Avstralije, Nove Zelandije in Južnoafriške unije, dočim so se belgijska, holandska in norveška delegacija vzdrževale glasovanja.

Vlada FLRJ zahteva od vlade Združenih držav Amerike jamstvo, da ameriška letala ne bodo preletavala jugoslovanskega ozemlja

Beograd, 2. sept. Naša vlada je izročila vladi Združenih držav Amerike naslednjo noto:

V zvezi s stalnim preletavanjem jugoslovanskega ozemlja in s kršenjem suverenosti naše države s strani vojaškega in civilnega letalstva Združenih držav Amerike se je vlada FLRJ že večkrat obrnila na vlado Združenih držav Amerike s protestnimi notami in zahtevami, naj prepreči nedovoljeno preletavanje in izvrši preiskavo pri tistih, ki so za to odgovorni. Tem protestom ni bilo zadovoljeno niti v enem primeru, kakor tudi niso bili podzeti nikakršni ukrepi, da bi se preletavanje preprečilo.

Prav tako vlada FLRJ ni dobila odgovora na noto z dne 10. avgusta 1946 pod šte. 9470, ki jo je poslala o priliki pristevnega pristanka ameriškega vojaškega transportnega letala tipa C 47 dne 9. avgusta. Odgovora ni prejela tudi na drugo noto, ki jo je poslala dne 10. avgusta 1946 pod št. 4374 glede drugega ameriškega letala. Posadko tega letala je žal doletel tragičen konec, ker ni bilo nikakor mogoče doseči, da bi se letalo odzvalo pozivu, naj pristane. Kakor že številna prejšnja letala, sta tudi ti dve letali leteli globoko nad jugoslovanskim ozemljem, prvo preko 70 in drugo okoli 50 km. Letali nista leteli nad Jugoslavijo zato, ker bi ju k temu prisililo slabo vreme, saj je bilo tiste dni ozračje nad Alpami izredno čisto in jasno. Čeprav je treba obznavati žrtve z dne 19. avgusta, vlada FLRJ ne more biti odgovorna za nesrečo, da bi se s svoje strani napravila vse, da se je izognila takim slučajem, ki se prav lahko dogode na meji, kajti naša vojska ima nalogo, da čuva svojo neodvisno državo.

V zvezi z navedenim vlada FLRJ ponovno prosi vlado Združenih držav Amerike za odgovor na vprašanje, kaj je storila, da bi napravila konec nedovoljenemu in namernemu preletavanju jugoslovanskega ozemlja s strani ameriških vojaških in civilnih letal, in kaj je storila za jamstvo, da se to ne bo več dogodilo. To je potrebno tem bolj, ker so se preletavanja jugoslovanskega ozemlja v teh predelih ponovila tudi po primeru, ki se je zgodil 19. avgusta t. l. Tako so na primer 23. avgusta preletela jugoslovansko ozemlje tri letala, med katerimi sta bila 2 bombnika in 1 transportno; dne 24. avgusta 8 letal (3 bombniki; 3 lovci in 2 transportni letali); dne 25. avgusta 3 letala (2 lovca in 1 transportno); dne 26. avgusta 9 letal (7 lovcev, 1 transportno in 1 bombnik); dne 27. avgusta 9 letal (5 bombnikov, 2 transportni letali in 2 lovca). Iz števila letal, ki vsak dan ponovno preletavajo jugoslovansko ozemlje, je razvidno, da tu ne gre samo za slučaj, ampak v večini primerov za namerno preletavanje našega ozemlja.

Marsal Tito je v svoji izjavi veleposlaniku Združenih držav Amerike g. Patersonu izjavil, da je prepovedal streljanje na transporta in druga letala, ki bi preletela jugoslovansko ozemlje, toda pod pogojem, da vlada ZAD podvzame potrebne ukrepe, da bi to preprečila, v kolikor se preletavanja ne dogajajo zaradi slabega vremena, torej v sil, kar je po mogoče ugotoviti po dogovoru med ameriškim in jugoslovanskim vojaškimi oblastmi.

Vlada FLRJ meni, da namernih in grobih kršitev suverenosti Jugoslavije, ki jih vrše predvsem vojska letala s preletavanjem preko našega ozemlja, ni mogoče več trpeti in zahteva, naj ameriška vlada podvzame potrebne ukrepe, ki naj preletavanje v bodoče preprečijo, ker mnogo škodujejo dobrih odnosom med Ameriko in Jugoslavijo in lahko privedejo do nezaželenih incidentov.

POVELJE GENERALISIMA STALINA ob obletnici zmage nad Japonsko

Moskva, 2. sept. (Tass.) Minister za oborožene sile Sovjetske zveze, generalisim I. V. Stalin je izdal ob obletnici zmage nad Japonsko oboroženim silam ZSSR naslednje povelje:

Tovariši vojak! mornarji, podoficirji in zastavniki! Tovariši oficirji, generali in admirali! Delovno ljudstvo Sovjetske zveze!

Danes praznujemo dan zmage nad imperialistično Japonsko.

Pred letom dni so sovjetsko ljudstvo in njegove oborožene sile zmagovalno zaključile vojno proti imperialistični Japonski. Japonska je podpisala akt o brezpogojni kapitulaciji. Sovjetsko ljudstvo in njegove oborožene sile so dosegle zmago in s to zmago ogromno pripomočle k vzpostavitvi miru po vsem svetu.

Pozdravljam vas in vam čestitam k dnevu vseljudskega veselja — prazniku zmage nad imperialistično Japonsko.

Odrejam: Danes 3. septembra naj se izstrelijo v prestolnici naše domovine — Moskvi, v prestolnicah zveznih republik in v Habarovsku, Vladivostoku ter Port Arthurju 24 topniških salv.

Večna slava herojem, padlim v borbi za čast in zmago naše domovine. Živele sovjetske oborožene sile! Živele sovjetsko ljudstvo! Živele močna sovjetska domovina!

na Egejsko morje za vrnitvijo Zapadne Trakije.

Predstavnik Sovjetske zveze Višinski je poudaril značaj stališča avstralske delegacije, ki je nekaj dni po zavrnitvi sličnega predloga predložila novega.

Beloruski delegat je opozoril, da so se dvostranski dogovori izkazali v praksi kot zelo uspešni in je avstralskega delegata vprašal, na kakšen način bi mogla taka komisija bolj pravilno izvajati dogovor kakor italijanska vlada sama.

Proti avstralskemu predlogu sta se izjavila tudi francoski in belgijski delegat.

Pri glasovanju je bil predlog avstralske delegacije odklonjen s 13 glasovi proti 3.

O postopki pri reparacijskih zahtevah drugih zaveznikov iz Združenih narodov je bilo sklenjeno, da mora vsaka država predložiti pismene zahteve, nakar bo lahko tudi ustno razložila svoje stališče.

Ob koncu seje je podpredsednik komisije dr. Aleš Bebler, član jugoslovanske delegacije, sporočil, da mu delo v politično teritorialni komisiji za Italijo za nekaj časa onemogoča, da bi opravljal posle podpredsedniške ekonomske komisije. Predlagal je, naj bi te posle začasno izvrševal jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Ljubo Leontić.

Ta predlog je bil sprejet, nakar je bila seja končana.

Angleške reparacijske zahteve

Pariz, 3. sept. Angleški zunanji minister Bevin je danes predložil mirovni konferenci reparacijske zahteve Anglije do Italije. Anglija zahteva 2880 milijonov funtov sterlingov. V četrtletje poteče rok za prijavo reparacijskih zahtev.

Trgovinski sporazum z Norveško

Beograd, 2. sept. Dne 31. avgusta je bil v Oslu podpisan trgovinski sporazum med vlado FLRJ in norveško vlado.

Preprečen grški zavlačevalni poizkus v teritorialni komisiji za Bolgarijo

Pariz, 2. sept. (Tanjug) Po odmoru skoraj teden dni se je dopoldne znova sestala komisija za politična in teritorialna vprašanja mirovne pogodbe z Bolgarijo. Na dnevnem redu je bilo razpravljanje o prvem členu mirovne pogodbe, ki govori o bolgarskih mejah.

Kakor je znano, je Caldarisova monarhistična vlada postavila tudi proti Bogariji svoje zahteve in se enkrat dokazala, da načrtno rovari proti konsolidaciji političnih razmer na Balkanu.

Delegacije Združenih držav Amerike in Velike Britanije in od njih odvisnih narodov niso mogle navedi niti enega stvarnega razloga, ko so glasovale proti upravičenemu predlogu beloruske delegacije, naj Bolgarijo priznajo kot sobojnočito državo. Ako so nekaj dni prej priznale pravico sobojnočite se stranke Italiji, karštere udeležba v vojni na strani fašističnega bloka — proti zaveznikom mnogo prekaša udeležbo Bolgarije tako po posledicah kakor tudi obsegu vojaških operacij. To kaže, da nekaterih delegacij ne vodi načelo, da je treba skleniti pravične mirovne pogodbe.

Grški predstavnik v komisiji za politična in teritorialna vprašanja mirovne pogodbe z Bolgarijo, Pipimelis, je šel celo tako daleč, da je skušal preprečiti izvedbo soglasnih sklepov komisije, kakor n. pr. sklepa o pozivu Bolgarije, naj pred pričetkom razprave o prvem členu pogodbe, ki govori o mejah, razloži svoje stališče, je bil sprejet na zadnji seji komisije soglasno na predlog jugoslovanske delegacije.

Grški delegat, ki se ob glasovanju ni izjavil proti predlogu jugoslovanske delegacije, je postavil brez vsakršnega razloga na isti seji nekoliko kasnejše vprašanje, kdaj naj se bolgarska delegacija pozove pred komisijo. Zato se je danes pojavilo vprašanje postopka v zvezi z zaslišanjem bolgarske delegacije, kar je v očitnem nasprotju s sprejetim predlogom jugoslovanske delegacije.

Jugoslovanski delegat Moša Pijade

Protesti proti nepravilnemu plebiscitu v Grčiji

Nedeljski plebiscit položaja v Grčiji ne le ni razčistil, marveč še bolj zaostri — Monarhija se bo mogla vzdržati samo s pomočjo bajonetov

Atene, 3. sept. Notranji ministvo še vedno ni objavilo podrobnega pregleda nedeljskega »referenduma«. Davi je izdalo kratko poročilo, v katerem le ugotavlja, da je bilo oddanih 1.394.000 glasovnic, od tega nekaj nad 1 milijon, to je 72,4% za monarhijo. Na podlagi tega uradnega poročila je do danes grški regent, nadškof Damaskinos, podal ostavko, ko pa v odločbo po povratku kralja, ki ga pričakujejo konec tega meseca. Ministrski predsednik Caidaris, ki načeljuje grški delegaciji na mirovni konferenci, je danes odstopal iz Pariza v London, da uradno obvesti grškega kralja Jurija o izidu glasovanja in ga pozove, naj se čim prej vrne na grški prestol.

Izid glasovanja v Grčiji poznavalec razmer ni presenetil. Sprito nezahvalnega terorja, kakršnega pozna zgodovina samo še v dobi najhujšega fašističnega divjanja, je bilo v naprej jasno, kdo bo »zmagal«. Monarhistični režim, ki je prišel na oblast po prigoljufani zmagi pri volitvah meseca marca, je s pomočjo posebnih sodišč, monarhističnih tolp, orožništva, policije in ob podpori okupacijskih čet temeljito poskrbel, da resnična volja ljudstva ni prišla do pravega izraza. Tam, kjer tudi z najhujšim terorjem niso mogli doseči svojega cilja, so si pomagali s falzifikati.

s potvrdjenimi glasovnicami in glasovnicami in glasovi mrtvih. Razumljivo je, da je sprito tega prišlo do krvavih spopadov. Pri »vzpostavljanju red« so sodelovale tudi angleške čete. Kljub naglasi in prevari pa ugotavljajo demokratični grški listi, kakor »Vima«, »Elefteria« in »Rizospasti«, da je Grčija demokratična. Demokracija je dobila večino v Pireju, Solunu, Volosu in mnogih drugih okrajih. Tudi v Atenah, na Kreti in drugih mestih, kjer si policija ni upala uporabljati strojnice, je dobila demokracija nad 50% glasov. Po vaseh in oddaljenih krajih, ki so pod oblastjo vladnih tolp, pa so našli tudi do 90% glasov za kralja. »Elefteria« v zvezi s tem ugotavlja, da za kralja v Grčiji ni več prostora. Grčija je z nedeljskim plebiscitom ponovno dala nauk vsem tistim, ki so mislili, da bo do zaslužili. Bivši predsednik vlade Plastiras je izjavil, da pričajo glasovnice, oddane za demokracijo, o heroizmu demokratičnega grškega ljudstva. Demokracija bi zmagala, če vojska, uradniki in drugi, ki so orodje vlade, ne bi glasovali na povele.

Izid je bil v naprej določen
London, 3. sept. Britansko časopisje posveča dogodkom v Grčiji največjo pozornost. Pod naslovom »Britanski bajoneti in grški prestol« piše »Raynolds News«, da grški plebiscit ne bo odločil o ničemer drugem kakor samo o tem, ali bo kralj Jurij tretji poskusil, da se obrzi na najbolj nesigurnem prestolu v Evropi. Pisec članka ugotavlja, da ima sedaj Anglija neprijetno nalogo, uporabljati svoje bajonete za to, da se bo kralj Jurij obrznil na prestolu, kar vodi neizbežno v državljansko vojno, ki se je prav za prav že pričela. Konservativni »Observer« naglašja, da je bil izid grškega plebiscita v naprej določen. Nedeljski plebiscit položaja v Grčiji ne le ni razčistil, marveč le še zaostri.

Protest Komunistične partije Grčije

Atene, 3. sept. (AFP.) Centralni komite Komunistične partije Grčije je izročil ministru notranjih zadev, vojnini in sodnim oblastem ter tujim opazovalcem protest zaradi nepravilnosti, ki so se dogajale pri plebiscitu. V protestu je med drugim navedeno, da so imeli na nekaterih volivnih mestih tri različne volilne spiske, tako da so številni volilci lahko trikrat glasovali.

Prepričevalna zmaga Enotne socialistične stranke na Saškem

Berlin, 3. sept. V nedeljo so bile na Saškem prvič po vojni občinske volitve. Enotna socialistična stranka (združeni komunisti in socialisti) je dobila z 1.975.555 glasovi absolutno večino. Liberalna demokracija, na stranko je dobila 292.000, kršč. demokratična unija pa 220.000 glasov. V Leipzigu, Dresdenu in drugih večjih mestih je dobila enotna socialistična stranka nad 80 odst. gov skupnega števila glasov.

Aretiran Hitlerjev adjutant
Hamburg, 2. sept. (AFP.) Britanske okupacijske oblasti v Hamburgu so aretirale generala Wernera von Alvenslebna, ki je bil glavni Hitlerjev adjutant od leta 1938. do 1940.

Bivši fašistični minister pobegnil

Rim, 2. sept. (AFP.) Kakor piše časopis »Messaggero«, je bivši fašistični minister za kmetištvo in član fašističnega sveta Rossoni pobegnil iz Italije.

Vrnitev ljubljanskih delovnih brigad z Mladinske proge

Ljubljana, 3. sept. Popoldne ob 16. so prišle v Ljubljano s posebnim vlakom štiri ljubljanske mladinske brigade, ki so delale v drugi izmeni na Mladinski progi. Brigade je sprejelo pred postajnim poslopjem, ki je bilo okrašeno s zastavami, nad 3000 ljudi, med njimi tudi slovenske delovne brigade, ki so se vrstile z del na raznih sektorjih Slovenije.

V imenu vlade LRS je mladinske delovne brigade pozdravil minister za delo Tomo Brejč, ki je naglasil važnost in veličino dela, ki ga je v počitnicah izvršila mladina. Brigade sta nato pozdravila major IV. armije Duka Lelak in v imenu Mestnega izvršnega odbora OF Alojzij Zigon.

Po raportu poveljnikov delovnih brigad je spregovoril predsednik mestnega odbora LMS tov. Nedog, ki je sporočil, da je po odredbi štaba mladinskih delovnih brigad na progi Brečko-Banovci bila I. ljubljanska mladinska delovna brigada Toneta Tomšiča proglašena za udarno in da ima v svojih vrstah 6 udarnikov. II. ljubljanska mladinska delovna brigada Majde Silčeve je bila dvakrat pohvaljena in ima 6 udarnikov. III. ljubljanska mladinska delovna brigada Darka Marušiča in IV. LMBD Ljuzeta Ajdišča sta bili enkrat pohvaljeni. V III. brigadi je dobilo pet tovarišev, v IV. pa 6 udarniški naslov. Pozval je mladino, ki se je vrnila z Mladinske proge, da ponese dragocene izkušnje in pridobitve, ki si jih je pridobila med delom na progi, med vso ljubljansko mladino, zlasti pa med ono, ki je v nevarnosti, da podleže sovražnim vplivom.

Prošnji Leona Rupnika in Erwina Rösenerja za pomilostitev odklonjeni

Beograd, 2. sept. Predsedništvo Prezidija Ljudske skupščine FLRJ je na svoji seji dne 2. sept. 1946 zavrnilo prošnji za pomilostitev, ki sta ju predložila na smrt obsojena Rupnik Leon, divizijski general bivše jugoslovanske vojske in v času sovražne okupacije predsednik pokrajinske uprave v Ljubljani, ter Rösener Ervin, general in višji policijski SS vodja.

Iz predsedništva Prezidija Ljudske skupščine FLRJ.

Proces v Nürnbergu zaključen

Nürnberg, 3. sept. Po zaključnih govorih tožilcev ter po zaključni besedi obtožencev je bil proces proti vojnim zločincem v Nürnbergu po devetmesečni razpravi zaključen. Sodba bo objavljena 23. septembra.

Vojni zločinec von Kleist bo izročen Jugoslaviji

London, 3. sept. Uradno poročajo, da bo vojni zločinec bivši nacistični feldmaršal von Kleist izročen Jugoslaviji, kjer bo sojen zaradi vojnih zločinov, ki jih je zagrešil kot poveljnik oklopne armade, ko je ob napadu na Jugoslavijo prodirla iz Sofije proti Beogradu. Danes so Kleista pripeljali iz ujetniškega laboratorija v London, odkoder ga bodo odpremili dalje v Jugoslavijo.

Na Koroškem skušajo zopet ponemčevati slovensko mladino

Deželna vlada v Celovcu skuša skupno s šovinističnim učiteljstvom zopet oživetiti nemške otroške vrste, ki so imeli pred vojno namen, odtujevali slovensko mladino lastnemu narodu in jo ponemčevati. Na Koroškem je bilo 60 takih vrtec. V Kotnari vasi so sedaj vrtec obnovili in tamkajšnja vzgojiteljica se trudi, da bi zbirala vsako slovensko besedo in vcepila otrokom mržnjo do vsega, kar je slovensko.

Prav tako dela za ponemčevanje celovško škofijstvo. V slovenskih župništvih nastavlja nemške duhovnike, češ da bi slovenski župniki lahko vplivali na prebivalstvo.

Goriška policija varuje zločince

Pred kratkim smo poročali o napadu fašista na dopisnika lista »Il Lavoratore«. Napadalec, znan terorist, se svobodno sprejaha po Gorici. Kljub opozorilu ga civilna policija noče aretirati. Tako podpira civilna policija zločine fašistov!

Šahovski turnir v Groningenu

Groningen, 3. sept. V ponedeljek je bilo igra 15. kolo mednarodnega šahovskega turnirja. Bilo je več presenetljivih rezultatov. Tako je vodilni Botvinnik kot črn izgubil proti mlademu Kanadcu Janovskemu. Dr. Euwe je porazil dr. Vidmarja, Najdorf Szabo, Kolov pa ameriškega prvaka Dankerja. Stoltz je premagal dr. Bernsteina, Flohr pa O'Kellyja. Partija Guindard-Lundin je končala remi. Dve partiji sta ostali prekinjeni. Boleslavski stoji na zmago proti dr. Tartakowerju, partija Koltnauer-Steiner pa bo končala najbrž remi. Manjša se rezultat partije Christoff-Steiner.

Po 15. kolu je torej dr. Erwe z 12 in pol točkami sam v vodstvu. Točko za njim je Botvinnik, ki ima 11 in pol.

Zasedanje okrajne ljudske skupščine v Ptuj

V ptujskem okraju je že dvanajst ljudskih odborov ustanovilo lastna gospodarska podjetja

Kot druga zasedanja okrajnih ljudskih odborov mariborskega okrožja je tudi zasedanje okrajne ljudske skupščine v Ptuj, ki je bilo dne 29. avgusta ugotovilo razveseljav napredek, ki se kaže v izgradnji ljudske oblasti in v dviganju gospodarske delavnosti v okraju. Splošno znano je, da so sovrážnički ljudstva prav v ptujskem okraju napeli vse svoje sile, da bi onemogočili ljudsko oblast in zapeljali ljudstvo na kriv pot. A ljudstvo je pravočasno spregledalo njihove nakelepe in jim začelo z vztrajnim delom, predvsem na gospodarskem področju, zadajati udarec za udarec.

Razpravljanja na zasedanju okrajne ljudske skupščine so pokazala, da so naši vinčarji in kmetje začeli prvi v mariborskem okrožju načrtno ustanavljati lastna gospodarska podjetja v režiji krajevnih ljudskih odborov, ker se zavedajo, da si morejo le tako zagotoviti lepšo bodočnost. Ustanavljanje podjetij zavzema vedno večji obseg. Tako je krajevni ljudski odbor Sedlašek v Haložah ustanovil svojo tolarnico in kovačnico, v kraskem pa bo pričela delati tudi vodna žaga. Krajevni ljudski odbor Nova cerkev je ustanovil lastno pekarno in gostilno. Središče je obnovilo porušeno žago in ustanovilo gradbeno podjetje, krajevni ljudski odbor Jarovič-Tižec pa ima svojo trgovino. Kovačnice, kolarske, krojaške ali čevljarne delavnice so nadalje ustanovili krajevni ljudski odbori Lancova vas, Sela, Mala vas, Murelinci, Gajevci, Obrež in Ptuj. Vse te delavnice, in trgovine so krajevni ljudski odbori ustanovili na pobudo ljudstva, ki hoče na ta način priti čim bolj do raznih izdelkov, za katere posamezni obrtniki prebira navijajo cene. Krajevna podjetja so svoj namen dosegla, ker delajo ceneje kot marsikateri omenjenih obrtnikov. Uspehi teh krajevnih ljudskih odborov so dali pobudo tudi drugim krajevnim ljudskim odborom, ki se pripravljajo za ustanovitev podobnih podjetij. Vse to dokazuje, da se v ljudstvu vedno bolj utrjuje zavest, da samo odloča o svoji usodi in da si more le z razvijanjem lastnega gospodarstva ustvariti blaginjo posameznika in skupnosti.

Velike uspehe je ljudstvo doseglo tudi v obnovi. Tu je treba predvsem omeniti elektrifikacijo Dravkega in Ptujkega polja, pri kateri je z udarniškim delom sodelovalo vse ljudstvo, zlasti pa mladina.

Nadalje so odborniki razpravljali o vseh gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanjih svojega okraja in sprejemalo ustrezne sklepe. Važno panogo gospodarstva v ptujskem okraju predstavlja sadjarstvo, ki je bilo letos zaradi kaparja San Jose močno prizadeto. Ker ljudstvo okro-

nega sadija ne more izvažati, je škoda velika. Da se prepreči nadaljevanje širjenja kaparja San Jose, so odborniki sprejeli sklep o obveznem škropljenju sadovnjakov. Dolžnost krajevnih ljudskih odborov je, da počue ljudstvo o potrebnosti škropljenja in prisilijo k škropljenju tudi tiste, ki lani iz nevednosti ali malomarnosti niso hoteli škropliti. Poleg tega so odborniki sklenili, da se posetijo in požgo vsa tista drevesa, ki so s kaparjem že preveč okužena.

Vinogradi obstajajo letos bogato letina. Da se zabrani preprodajna trgatva, so odborniki sklenili, da se trgatve prične s 25. septembrom. Kdo bo trgal pred časom, ga bo okrajni odbor najstroje kaznoval.

Velik razmah je v ptujskem okraju doseglo zadrugništvo. V okraju poslujejo 4 Naproze s 24 poslovalnicami, ki preskrbujejo več kot polovico prebivalstva. Dobro napredujejo tudi vno gradniške zadruge, ki so omogočile vinčarjem, da uživajo sadove svojega dela. Razen Litmerške zadruge so bile vse zelo dobro obdelane. Pridelale bodo okrog 3000 hl vina. Zadrugarskih zadrug je v okraju 5. Zadruga načrtno skrbe za selekcijo živine, prevzima nakup in prodajo piemenske živine ter bo v kratkem odprle tudi nekoliko mesnic v Ptuj. Zivnorogji trpi letos zaradi pomanjkanja krme, ki jo je zaradi suše malo in jo bo zato treba nadomestiti z drugimi krmili. Tudi vinarske zadruge, ki združujejo 1563 družin, dobro napredujejo.

Na splošno je bila letošnja žetev dobra, vendar je pridelek krompirja manjši, kakor je bilo pričakovati. Te ga so krivi nekateri spekulanti, ki so krompir predčasno izkopal in ga prodajali, radi česar se je pridelek zmanjšal skoraj za 40 procentov. Ker bo treba v zvezi z gospodarskim načrtom posvetiti več pažnje kmetijstvu, so odborniki sklenili, da se pri okrajnem izvršnem odboru ustanovi kmetijski osek, ki bo posloval poleg dosedanjega gospodarskega odsaka.

Pri razpravljanju o ljudski prosveti so odborniki ugotovili, da nekateri starši niso posvečali dovolj pažnje izobrazbi svojih otrok. Dogajalo se je, da ponekod ni bilo v šole niti polovico otrok, ker so jih starši uporabljali pri poljskih delih itd. Proti temu so odborniki ostro nastopili in sprejeli sklep, naj krajevni ljudski odbori skrbijo, da bodo otroci v prihodnosti v šolskem letu redno hodili v šolo. Starši, ki bodo še nadalje nepravilno pridrževali otroke doma, bodo krajevni ljudski odbori poklicali na odgovornost.

Odborniki so dalje sklenili, da bodo z organizacijo ziskih tečajev omogočili slovensko izobrazbo tudi tisti, ki so že odrasli mladini, ki je hodila pod okupacijo v nemške šole. F. F.

Obnovljen je veliki železniški most čez Kolpo pri Sisku

Glavna železniška proga Beograd-Zagreb je do Noveke zgrajena kot dvoizloma, od Noveke do Zagreba pa vodila dve vzporedni progi, ena severno od Save preko Dugega Sela, druga pa južno od Save preko Sunje in Siska. Ta druga proga je bila med vojno strašno opustošena in še danes ni v celoti obnovljena. Na odseku od Zagreba do Siska je promet že vzpostavljen, nedaleč od Siska pri Capragu pa je bil doslej prekinjen, ker je bilo treba še obnoviti velik železniški most preko Kolpe klj pred njim izlivom v Savo. Obnova tega mostu je važna predvsem zaradi tega, da se skrajša železniška zveza med zapadno-Bosno in Zagrebom. Doslej so morali vlake iz zapadne Bosne (iz Bihača ali Banjaluke) odnoseno Sunje dirigirati od Caprage po velikem ovinku preko Gline in Karlovca do Zagreba. Ta pot od Caprage do Zagreba je dolga skoraj 200 km medtem ko znaša oddaljenost na direktni progi preko Siska le 55 km.

Vrhu tega proga od Caprage do Karlovca ne prenese večje brzine in večje obremenitve, kar je doslej zlasti otežkočalo prevoz cistern z rafinerije v Capragu, kakor tudi prevoz železne rude in lesa iz zapadne Bosne.

Z deli za obnovo tega mostu pri Capragu so pričeli že lani v jeseni, od začetka letošnjega junja pa se nadaljuje v pospešenem tempu. Upoštevajoč velik pomen mostu pri Capragu so delavci in nameščenci zagrebskega tramvaja že lani po končanem tehnološkem poskusu za gradnjo tega mostu vso nagrado za izvršeno prostovoljno delo v znesku preko 2 milijonov din. Te dni so bila dela na mostu, ki je dolg 160 m, dovršena s postavitvijo železne konstrukcije, ki jo je izdelala zagrebska delavnica za mostove. Dela so bila končana 14 dni pred določenim rokom. V ponedeljek je bil most izročen prometu. Svečanosti je prisostvovalo poleg predstavnikov državnih železnic okrog 1500 uslužbenecv zagrebskega tramvaja, ki so s poklonjenim nasmehom 2 milijonov din kili dve tretjini vseh blagajniških izdatkov za gradnjo mostu.

VREMENSKA NAPOVED ZA SREDO 4. SEPTEMBRA
Zjutraj oblačno ali megla pozneje spremenljiva oblačnost, velik del dneva jasen.

DARUJTE ZA RDEČI KRIŽ!

Česar ni zmogel Hitlerjev vojaški stroj se tudi gosp. Hoovru ne bo posrečilo!

Bern, 3. sept. »Voix Ouvriere« ostro napada Hooverjev predlog, da bi na UNRRA ustavila svoje pošiljke Jugoslavije, dokler beograjska vlada ne bo izvedla svobodnih volitev. Vključ temu, da je ta vlada brez vsakega dvoma izvoljena po volji ljudstva, želi Hoover, ki ima izredno čudne pojme o volitvah, da bi se pri volitvah v Jugoslaviji uporabljale metode, s katerimi se je niemu posrečilo, da je postal predsednik Združenih držav Amerike. Jezi se zaradi tega, ker srbskim in hrvaškim fašistom in agentom angloame-

riških trustov ni uspelo, da bi falsificirali jugoslovanske volitve v svojo korist. Hoover se kruto vara, če misli, da bodo ponosni jugoslovanski narod kapitalizirali, če predlaga, da se njihovo trpljenje poveča in da se nedostojno napravi krivica otrokom, ženam, ranjenim in bolnikom. Ob koncu predlaga časopis čitateljem, naj zbirajo v znak protesta darila za jugoslovanske otroke in s tem dokažejo, da so evropske množice solidarne v borbi proti zločinskemu podvigom kapitalistov in trustov.

ZVU ne dovoli proslave obletnice vstaje primorskega ljudstva

Dovečila pa je proslave vseh obletnic zaslužjenja Primorske

Gorica, 2. septembra. Okrajni odbor SIAU v Gorici je poslal mirovni konferenci v Parizu pismo, v katerem protestira zaradi prepovedi ZVU, da bi goriško ljudstvo praznovalo praznik 8. septembra, obletnice italijanske kapitulacije 1943, ko se je vse tukajšnje ljudstvo dvignilo v vstaji in zgrabilo za orožje ter osvobodilo vse ozemlje od Postojne do Tilmenta.

ZVU je dovolila proslavo 4. novembra v Gorici, ki pomeni za ljudstvo Julijske krajine pričetek suženjstva.

S pomočjo fašističnih zakonov se tovarne pretvarjajo v prisilne delavnice

Trst, 2. septembra. V zadnjih dneh so bila po tržaškem okrožju številna zborovanja kot priprava na volitve predstavništva SIAU. Okrajni odbor SIAU je izdal proglas, v katerem zlasti poudarja:

»Po prizadevanju fašistov in s pomočjo fašističnih zakonov se tovarne pri nas spreminjajo v prisilne delavnice. Italijane sečujajo proti Slovnam in plačani agenti skušajo huj-

skati in ustvarjati razdor v enotnem bloku našega podeželskega ljudstva. Volitve v predstavništvo SIAU pomenijo v teh okoliščinah izraz enotnosti svobodoljubnega in anti-fašističnega prebivalstva, utrditev italijansko-slovenskega bratstva in potreben odgovor vsem spletkam sovražnika, ki nas skuša razdvojiti, da bi izrazil našo neslogo.

Kaj dovažajo italijanski avtomobili v cono A

»Primorski dnevniki« poročajo da prihajajo v okolico Tržača in Staranzana osebnih in tovornih avtomobilov iz starih italijanskih pakirajin Padova, Turina Benet itd., kar je razvidno iz evidenčnih tablic. Navadno prihajajo pomoči in kakor je doslej še neznan vzrok njihovega prihoda, tako je neznana tudi vsebina zavojev, ki jih iztovarjajo na raznih mestih. Tržiščko prebivalstvo, ki je nedavno odkrilo skladišče orožja, je silno budno, ker meni, da bi s temeljito preiskavo našli še druga skladišča orožja.

jajo pomoči in kakor je doslej še neznan vzrok njihovega prihoda, tako je neznana tudi vsebina zavojev, ki jih iztovarjajo na raznih mestih. Tržiščko prebivalstvo, ki je nedavno odkrilo skladišče orožja, je silno budno, ker meni, da bi s temeljito preiskavo našli še druga skladišča orožja.

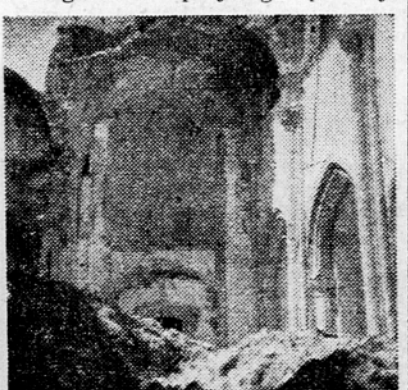
KULTURNI PREGLED

Nova najdišča staroslovanskih grobov v Ptuj

Znano je, da je Slovenija izredno bogata na spomenikih svoje preteklosti, bodisi iz zgodovinske kulture, bodisi iz predzgodovinske dobe. Izreden pomen pa imajo za nas posebno še v današnjih dneh, ko doživljamo silen razvoj slovenske arheološke vede na podlagi najnovejših odkritij sovjetske arheologije, raziskovanja staroslovenske, t. j. zgodnjersrednjeveške dobe naše zgodovine. Najdišča materialne kulture naših prednikov iz časa prvih stoletij naseljevanja so zelo številna tudi na slovenskih tleh, vendar do sedaj pravega sistematskega in enotnega, t. j. načrtnega in znanstvenega široko podprtega načina izkopavanja staroslovanskih najdb in starostnosti nismo poznali. Šele novi pogoji in novi temelji zgodovinskega raziskavanja, ki nam jih je prinesla s svojo življenjsko, socialno in kulturno preusmeritvijo osvoboditev naših narodov in ljudskih množic v FLRJ, omogočajo odselej veliko potezo in znanstveno dosegano metodo raziskavanja najstarejše preteklosti Slovencev in ostalih jugoslovanskih narodov.

Eno izmed najbogatejših najdišč staroslovanskih spomenikov leži na

prehodu slovenskega predalpskega grčevja v panonsko nižino, na južnem robu Slovenskih goric, t. j. v Ptuj in njegovi okolici. Znano so najdbe in izkopanine staroslovenskih grobov s ptujkega področja

Notranjsina zgodnje srednjeveške cistercijske stavbe v ruševinah že iz časa Skrabarjevih izkopavanj na starodavnih tleh ptujkega mestnega grčja, kjer nahajamo vrsto sklenjenih naselbin že dolgo pred zgraditvijo danes ohranjenega srednjeveškega gradu. Docela naravno

je, da se za študij staroslovanskih najdišč okrog Ptuja še prav posebej zanimamo in da so naši znanstveniki čutili potrebo nadaljevanja izkopavanja na tradicionalnih arheoloških tleh predrimskega, rimskega in slovenskega zgodnjersrednjeveškega Ptuja. Tako so bila že v letošnjem poletju izvršena prva izkopavanja na istočasno pobudo slovenskih arheologov-prehistorikov in antropološkega oddelka, medicinske fakultete v Zagrebu. Ob podpori ministrstva za prosveto in Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov Slovenije je organiziral Mestni Ferkov muzej v Ptuj izkopavanja, ki bi naj podprla tako arheološka kakor tudi antropološka raziskovanja. Vodstvo prvih in izkopavanja sama je prevzel kustos dr. Josip Korošec, antropološka dela pa je opravljal s podporo hrvatskih prosvetnih oblasti in ustanov, zlasti univerze v Zagrebu, univ. asistent dr. Franjo Ivaniček.

Izkopavanja so pričela 22. julija in se še danes nadaljujejo. Razmeroma maloštevilna skupina delavcev in strokovnih pomožnih moči je pričela kopati ob notranjem zidu na južni strani grajskega hriba ter je v razmeroma kratkem času, že v prvih dneh, naletela na prve najdbe, ki so vzbujale upravičeno pozornost in pravo presenečenje. Na podlagi dosedanjih poročil, ki jih je prejel spomeniški zavod, je rezultat iz-

kopavanj nenavadno bogat. Do 26. avgusta je bilo odkritih okrog 162 več ali manj ohranjenih skeletov, izmed katerih je pokazala ena četrtina predvse, t. j. značilni staroslovanski nakit, obsene obroke, obeske, prstane, uhane, ovratnice, zaponke (fibule) in podobno. Razume se po sebi, da je prišla na dan tudi tipična staroslovanska posoda (lončevina ali keramika). Odkritih je bilo več dobro ohranjenih lobanj, ki jih je takoj prevzel v delo antropološki laboratorij dr. Ivanička. Zagrebčani so pripeljali svoj laboratorij s svojimi merilnimi instrumenti in dragocenimi napravami s seboj ter ga nadomestili v eni izmed pritičnih grajskih soban. Tako antropološki kakor tudi arheološki dr. Korošec zanimajo v pri vrsti ugotovitve tipov staroslovenske bolobrdske, kestelske in ketlaške kulture, ki se skupno pojavljajo na ptujskih najdbah. Zlasti vzbujajo pozornost emajlirani uhani in emajlirane zaponke ketlaškega tipa, pa tudi obilne najdbe belobrdskega kulturnega kroga ne zaostajajo po svojem bogastvu. Posebno redkost predstavljajo med temi predmeti ogrlice s kauri-školjčkami, srebrni belobrdski uhani in številne druge dragocenosti, za katere je obogatel inventar naših staroslovanskih spomenikov. Izredno lepi in dobro ohranjeni so emajlirani in gravirani uhani lunčaste oblike. Odkrito je

bilo tudi orožje (noži, meči, ostroge itd.). Odkrita orlovska fibula, ki je bila najdena v neki ženski lobanji z drugim nakitom vred, je prav tako kakor znana slovenjgraška fibula ter da sklepati na isti kalup. V celoti je bilo ugotovljenih trije staroslovanski kulturni plasti. Antropološki izsledki niso nič manj zanimivi: skoraj vse lobanje so dolle, hokefalne (podolgovate) oblike, dejstvo, ki dokazuje enostanost in

Novo odkriti gotski portal v križnem hodniku

nevzdržljivost potvarjajočih trditvev nemških znanstvenikov. Pravo presenečenje pa so vzbudile nepričakovane bogate najdbe iz halštatske dobe. Ugotovljenih je trije ognjišči, med najdbami pa zavzema posebno

mesto idol, glinasta figurina, kakršno poznamo v Sloveniji samo še iz najdišča na Posteli na Pohorju. Med halštatskim inventarjem so prišle na dan tudi tipične neolitske sekire in lončene črepinje z značilno ornamentiko ljubljanskega barja.

Odveč je povdarjati, kolikšnega pomena so letošnje ptujske najdbe za pravilno usmerjanje raziskovanja, za ugotavljanje izsledkov najnovejših staroslovanskih odkritij, ki so temeljne važnosti za celokupno slovensko arheologijo. Letošnji prvi začetni uspehi izkopavanja staroslovenskih spomenikov so dovolj jasno dokazali, da se slovenska arheologija docela zaveda velikih nalog, ki jo bodo razvijali in da čuti potrebo čim širšega vzajemnega sodelovanja in skupne organizacije znanstvenih raziskovanj. Naše prosvetne in znanstvene ustanove bodo podprle na najširši podlagi prizadevanja vseh znanstvenih panog ki obsegajo raziskovanja kulturne in biološke preteklosti Jugoslovancev. Izkopavanja v Ptuj so si doslej ogledali številni predstavniki našega znanstvenega in kulturnega življenja iz Slovenije in Hrvatske, znanstvena obdelava zadnjih odkritij in najdb pa bo dajala poleg nove stvarine tudi nove pobude in smernice za nadaljnja raziskovanja naše arheologije, zgodovine in antropologije.

R. S.

V prihodnjih dneh bomo pričeli zbirati bukov žir

Akcija za nabiranje bukovega žira vzbujala vsak dan večje zanimanje in bo v kratkem zajela najširše ljudske sloje. Ljudstvo se vedno bolj zaveda velikega pomena te akcije. Če bomo izkoristili vse možnosti, ki nam jih v letošnjem bukovem letu nudi narava, bo lahko imela vsaka družina v Sloveniji dovolj olja. Trud pri zbiranju in sušenju žira bo bogato poplačan, saj bo vsak zbiralec lahko prejel za vsakih 10 kg sušenega žira 1 kilogram prvostopenjskega olja, in to brez kakršnih koli stroškov za prevoz, prenašanje in manipulacijo in ne da bi pri tem izgubil pravico do odrezkov za maslobo.

Količine bukovega žira, ki bodo letos na razpolago, so ogromne. Bukovcema vsakih 8 do 10 let izredno mnogo plodov in prav letos je tako bukovceto. Bukovi gozdovi kar spreminjajo barvo od obilice plodov. Strokovna komisija, da bodo dale bukovke v Sloveniji letos okrog 110.000 ton ali 11 tisoč vagonov plodov. Vseh plodov vedno ne bo moglo zbrati niti v najbližjih dostopnih bukovih gozdovih, še manj seveda v manj dostopnih gozdivih. Ogromen uspeh pa bi dosegli, če bi zbrali vsaj deseti ali dvajseti del vsega žira. Če bo vreme ugodno in če bomo mobilizirali vse sile, bomo lahko zbrali vsaj 600 do 800 vagonov žira. Zbiralci bodo od tega dobili 60 do 80 vagonov olja in bo še ostalo olja za druge potrebnike, in sicer v onem razmerju, ki ustreza stroškom za prevoz, prenašanje in manipulacijo.

Glede na velik pomen zbiranja žira za vse naše gospodarstvo in za prehrano je bil pri ministru za trgovino in preskrbo ustanovljen poseben propagandni odbor. Podobni akcijski odbori pa so bili ustanovljeni v okrajih in v posameznih krajih, kjer so bukovci gozdovi. V naslednjem podajamo nekaj navodil zbiralcem bukovega žira.

Navodila zbiralcem

Bukov žir ali bukovica (izg. bukovca) dozori ponavadi sredi septembra, letos pa bo žir zaradi suše dozorel že nekaj dni prej. Ježice se odpro in pokazuje rjavkaste, trirobo piramidice — bukov žir. Žir odpade v dveh do treh dneh in obliži pod drevesom. Ta semena zbiramo, dokler nam vreme dopušta, v glavnem pa septembra in oktobra. Pri zbiranju je treba upoštevati naslednja priporočila: Na ravnam in če ni pod bukovimi travo in grmovja, pometemo s trdno metlo in pograbimo z gostimi grabljami žir na kup. Bolj zaupljivo je zbiranje tam, kjer je pod drevesi zaraščeno, ali med skalovjem. V takih primerih se zbiranje zelo olajša, če se prej trava pokosi in veja podrast poseka. Tam, kjer žir žele odpada, ga bomo otrekali ali klatali in prestrežali na ponjave. Spreten zbiralec lahko nabere 20 do 40 kg, pa tudi 50 kg žira na dan. Zaradi čiščenja odstranimo pri žiru vso navlako. Če je v ježicah še kaj semen, tedaj omilimo ježice ali jih pa mančemo med dlanimi. Tam, kjer je na razpolago stroj za čiščenje žira, bo delo na stroju najhitreje opravljeno. Sušenju je treba posvetiti posebno pozornost. Zbiralnice bodo sprejemale samo posušen žir, ki sme vsebovati največje 4% tuje primеси in gluhice semen (brez jedra). Na to gluho seme je treba posebej opozoriti, kajti nekatere bukovce sicer obrodijo, toda seme nima jedra. Pri nabiranju je

treba na to paziti, da ne bi bil trud pri zbiranju zaman. Sveži žir hitro spleni, zato ga je treba čim prej posušiti. V vrečah ali na kupu ne sme ostati dalj kakor 24 ur. Žir sušimo tako, da ga razprostrimo na zraku in soncu, sušimo ga lahko tudi v krushnih pečeh po peki, na štedilnikih, podtrešjih, podli ali pa na dvoriščih in travnikih, kjer smo prej položili ponjave ali papir. Podlaga mora biti suha. Seme, ki se suši, moramo večkrat premetati. Če žir sušimo na prostem, ga moramo pred mrakom spraviti na suho. Če pa bi pri tem splenili, ga sušimo na vročem in rahlo mlati-mu s palico, da plesen odpade. V ugodnih prilikah se žir posuši v 3 do 5 dneh. Suh pa je tedaj, kadar se lahko dajo odstraniti od jedra in kadar je jedro postalo trdo ter ima prijeten okus po lesnikih.

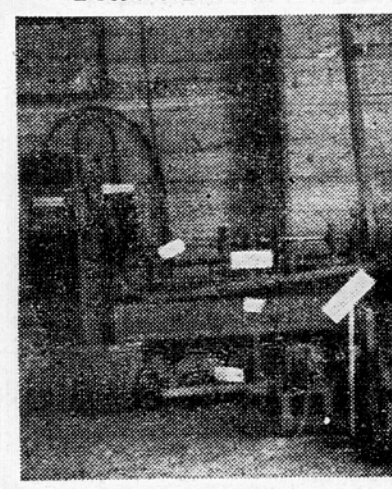
Suh in običen žir bodo prevzemale Naproze v posameznih krajih. Za oddano količino bodo Naproze izdale

Življenje in delo edince „Nikdar utrujeni“

Pot je bila težka in prišli smo od daleč. Prostori pa, kjer bi se naj nastanili, so bili slabi, neprijetni. Zelo smo bili trudni, legli bi radi in počivali. Toda ne, volja ni pustila slediti našim željam. »Ne bomo počivali, dokler ne bomo primerno uredili naših novih prostorov,« smo rekli. Saj ni bilo pravega prostora za sedenje, ne za ležanje. »O, kako snažne so bomo pustili na starem mestu,« je tu in tam vzdihnil kateri. »Tudi tu bo kmalu tako,« smo si odgovarjali in delali. Da, tako, kot je bilo tam in še lepše mora biti.

Prvo, najnujnejše delo je bilo umivanje tal. Ribali in drgnili smo jih, da so se svetila od čistote. Potem pa postelje, da tudi tu smo takoj poprijeli. »Bo pa potem slašji počitek,« smo se utrujeni tolažili pri delu. Potem pa se tekmovalno. Ni novega nismo iskali za tekmovalno v urah velikega čiščenja saj je bilo delo samo na sebi velika tekmovalnica. Mitraljezi, minometci, in drugi, vsi smo urejali sobe in snažili, vod pušk, ki je najbolj hotel, je celo dosegel rekord pri

Rudarska razstava v Trbovljah

Trboveljski rudarji so sredi preteklega meseca organizirali v Trbovljah večjo rudarsko razstavo, ki prikazuje v posameznih odsekih, kako ti podzemeljski minijerji kopljajo in dvigajo premog, ga čistijo in sortirajo. V miniaturni seznanja razstava laika s celotnim potekom proizvodnje premoga. Po lično zgrajenih šahlih in tovih tečejo tračnice z vagončki, ob strani teče po tekočem traku premog na separacijo, v drugem rovu je vlačilec vagončkov, v posebni stavbi pa

Zaključna proslava mladinskih brigad v Bistri pri Borovnici

Okrajna skupščina zaseda

To, kar so govorili in prerokovali sovražni ljudje, da nikakor ne bo slo. gre, Le kje naj bi okraje, velike kakor nekdanja glavarstva, vodili delavci, kmetje in druga inteligentna, kakor je včasih z glavarjem na čelu, njegovimi žandarji in fiančarji vlada nad glavarstvom in nad njegovimi ljudmi? Če primerjamo današnjo skupščino z jezensko lanskega leta, vidimo nedvomno napredek. Morda so kje še napake in še ni vse, kakor bi moralo biti. Tudi skupščina, ki jo imam v mislih, ni bila še popolna, a je vendar pokazala to, kar je najvažnejše: da se ljudje že dobro zavedajo, da je oblast v njihovih rokah. Pa ne samo to. Zavedajo se tudi, da jim ne bo prišlo nič slabo od sebe in zato po zgledu svojih starih in nekdanjih vsakodnevnih gostov in čuvarjev-partizanov stori sami vse, kar je v njihovih močeh in kakšne oprave, dolžnosti in odgovornosti so pač prejeli.

Okraj je močno porušjen in človek bi skoraj ne verjel, kaj ljudje preživajo, kakor se mu zdi čudno, da

de in nove države kakor bi se po nepotrebnem bali lakote. Ker je na dan volitev zapadel že globok sneg, so šli na voliče bosi ali v copatah, marširajo pa je bila ena sama obleka po večkrat na voliču: najprej je volil stari oče; ko je prišel domov, se je oblekel v to obleko sin in ko se je ta vrnil, je šel v tej edini obleki pri hiši volit še vnuk — kakor partizan na straži, in ti ljudje so v resnici partizani! Zato ne obesa na veliki zvon stvarne in resnične nevarnosti, črede volkov, pa čeprav se upajo goniti na pašo samo lučad od domače hiše. Veliko škodo, ki so jim jo povzročili divji prašiči, opisujejo s tihih občudovanjem teh močnih, zverji, ki so njihove, posajene s krompirjem, preorali skoraj tako temeljito, kakor bi morale izgledati preorane jeseni, ko bi ljudje izkopali vsi edini pridelek. A zopet ne pošli nobenega, kaj bo, kaj bomo počeli, ker dobro vedo, da bodo živeli in da bo delo še preostajalo. Čeprav je popadalo in pomečlo veliko njihovih bližnjih in najdražjih govore danes o njih s pobožnim poudarkom, da je bilo potrebno tudi za današnje svo-

potrdilo. Ko bodo v oljarnah pridobili olje iz žira, bodo Naproze na ta potrdila oddale pripadajočo količino izvrstnega bukovega jedrinskega olja v razmerju 10 kg olja za 100 kg posušenega bukovega žira. Kdor pa ne bo hotel olja, mu ga bo zbiralica odkupila po 34.50 din za kilogram.

Zbiralce opozarjamo, da pri zbiranju ne smejo lomiti dreve ali sicer delati škode. Ker se nimamo skušeni pri zbiranju bukovega žira, je verjetno, da bodo zbiralci našli in uporabljali smotrnejše in udarnejše načine zbiranja, čiščenja in sušenja. Zbiralce še opozarjamo, naj vzamejo, kadar gredo zbirat žir, s seboj vse potrebno, zlasti vreče, grablje, metle ali omelca in ponjave. Nadaljnja potrebna pojasnila bodo objavljena v časopisu, v vseh vprašanih organizacijah zbiranja pa naj se zbiralci obračajo na krajevni okrajni ali četrtinski odbor, oziroma na akcijske odbore v posameznih krajih, kjer so bukovci gozdovi.

Obnova železnice Skopje—Djevdjelija

Pri svojem umiku skozi Makedonijo, so Nemci najbolj poškodovali objekte na železniški progi od Velesa do Djevdjelija, kjer so med drugim porušili dva velika mostova preko Vardarja. Takoj po osvoboditvi je ljudska oblast začela obnavljati to progo. Ker bi obnova obeh mostov zahtevala mnogo časa, dela in materiala, so se odločili zgraditi novo, 10 kilometrov dolgo progo Demir Kapija—Udovo, ki je bila predvidena že pred vojno. Pri Demir Kapiji gre namreč stara proga z desne na levo obalo Vardarja, potem pri Udovu zopet z levega na desni breg. Da se železnica izogne dvojni premostitvi Vardarja, so pričeli graditi imenovano varijanto, tako da bo železnica od Skopja do Djevdjelija tekla na desnem bregu. Gradbenica dela so bila združena s precejšnjimi ovirami. Zlasti je bilo občutno pomanjkanje strokovnih delovnih moči in materiala. Istočasno je bilo treba obnavljati hudo porušeni del proge od Velesa do Demir Kapije. Ko je bila leta zaključena obnova proge od Skopja do Kačanika, je bilo mogoče za gradnjo variante pritegniti več strokovnih delovnih moči, nakar so dela naglo napredovala. Pri gradbenih delih je od vsega početka požrtvovalno sodelovala mladina Makedonije, pomagala so tudi enote Jugoslovanske armade. Pri gradnji je bilo treba prebroditi precejšnje težkosti. V terenu iz mehkega materiala so morali zgraditi 270 m dolg predor. Preložiti so morali tudi 8 km glavne ceste. Za izvršitev vseh teh del je bil določen rok do 1. oktobra. Delavcem in mladincem je uspelo s pomočjo Jugoslovanske armade dokončati delo poldrugi mesec pred določenim rokom, obenem pa jim je uspelo znižati končni znesek gradbenih stroškov od 80 na 59 milijonov din. Po zaključku vseh del je bil svečano vzpostavljen železniški promet na vsaj progi od Skopja do Djevdjelija. S tem je železniško omrežje Makedonije docela obnovljeno.

Nova državna podjetja Slovenije

Na podlagi splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih je vlada LRS na predlog ministrstva za industrijo in rudarstvo izdala tri odločbe o ustanovitvi državnih industrijskih podjetij.

LITOSTROJ

Živna in tovarna strojev
S prvo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Litostroji, živilna in tovarna strojev v Ljubljani. Namen tega podjetja je izdelovanje oz. popravila strojev in delov in izdelovanje lažjih in srednjetežkih strojev za potrebe industrije in obrta ter popravila industrijskih strojev. Podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče, 2. oprema, 3. strojevalni in premični inventar, 4. »Sektorske« tekstilna industrija d. z. o. z., Ljubljana (Gutmanova 30), 5. I. Glavniški tovarna žir in žirnikov, Ljubljana (Metelkova 15), 6. Tovarna strojev in vodnih turbin, Škofja Loka, 7. Ernest Elyot, tovarna strojev Maribor (Linhartova 11), 8. Ljubljana in tovarna strojev Dolenc Alojzij, Ljubljana (Kodeljevo), 9. Jugoindus — Ivan Kersič, železokonstruktorske, št. 1, na d. Ljubljana, 10. Ljubljana, 11. Muta, v Muta, 12. Smole Anton, kovinska tovarna Podsmreka, 13. Paric in sinovi, tovarna kmetijskih strojev in litarov, kovin v Mariboru, Obratna sredstva razen zalozgo surovin, pogonskega materiala, polizdelkov in izdelkov, obstoječe in gotovine 5 milijonov din, ki jih plača vlada LRS.

DONIT

tovarna tesnil in Medvodah
Z drugo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Slovenije »Donit«, tovarna tesnil in Medvodah. Temu podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče in stavbni zgradbeni papirni Verce, Gorice in Medvedo d. d. Obratna sredstva (razen surovin, pomožnega materiala itd.) obsejave gotovine 500.000 din, ki jih plača vlada LRS.

Okrožni fizikturni nastop na Jesenicah

Jesenice 1. septembra.
V okviru velikih prireditev na Gorenjskem je bil v soboto in nedeljo na Jesenicah okrožni fizikturni nastop. V soboto zvečer so prišle tri športne planinske iz Zornje savske doline, s Koroške in Primorske. Z njihovim ognjem so zastopniki delavcev, kmetov in delovnih inštitucij prišli na trg, kjer so na posebnem odru na Titovem trgu.

Zvečer je bila v fizikturnem domu telovadna akademija. Dvorana je bila polna občinstva. Spored se je začel s pozdravi predsednika FD Jesenice, tov. J. Janca in tehničnega referenta gorenjskega okrožja tov. Kermavnerja, na kar je bila prikazana živa skika trpljenja in težkih borb našega naroda in njegovega vstajenja.

Spored akademije je bil lep in pester. Z izbranimi točkami so nastopile edince iz Skofje Loke, Kranja, Kranjske gore in Jesenice. Vrsti mladincev z Jesenice je izvrstno izvedla preokrajna mladina, prve članice je nastopila na brzini, vzor na vrsta članov iz Ljubljane, Kranja in Jesenice pa je izvedla nekaj težkih sestav na konju z ročali. Akademijo so zaključile članice z Javornika s simboličnim prizorom »Borba je k soncu, svoboda!« Akademija je odlično uspela.

V nedeljo popoldne je bil na ljudskem igrišču na Jesenicah okrožni fizikturni nastop. V začetku so prikoračili vsi na razumno s predsednikom vlade FLRJ. Po dobro izvedeni odločbi o pogojih za sprejem slusateljev in o ustroju ter delu zavoda bo izdal komitet za telesno vzgojo spoznavno s komitetom za šole in znanost. Ustanovitev državnega zavoda za telesno vzgojo pomeni velikih pridobitev za našo fizikturno. V tem zavodu se bodo vzgajali in usposabljali vodilni fizikturni kadri, ki so nam nujno potrebni, da bomo vso našo telesno vzgojo dvignili na visoko stopnjo. Državni zavod za telesno vzgojo bo imel velik vpliv in pomen na področju svojega dela, obenem pa pomeni našega ustanovitev vseh dokaz kakor je naša ljudska oblast zanima ter podpira razvoj fizikturne in športa.

RAZPIS KOLESARSKEGA CESTNEGA DRŽAVNEGA PRVENSTVA

Ki bo dne 8. t. m. v Beogradu
Prvenstvo se bo izvedlo na progi Beograd — Mladenovac — Topola — Aranđelovac — Orašac — Mladenovac — Beograd. Dolžina proge znaša 180 km. Start in cilj sta v Beogradu na Terazijah pri vodometu ob 6.30. Dirka bo ob vsakem vremenu s kolesom in pnevmatikami po želji. Zamenjava koles je dovoljena edino v primeru preloma okvirja. Pravico tekmovanja imajo vsi člani fizikturnih društev, ki so izpolnili 20. leto in ki se izkazujejo z družbeno izkaznostjo. Prijave se morajo poslati do 5. t. m. FZS v Ljubljani. Zdravniški pregled bo v soboto 7. t. m. v Moskvijski ulici št. 12. Ihtano in stanovanje preskrbi FZS Srbije za dneve od 7. do 9. t. m. Stroške potovanja pa nosijo društva sama za svoje člane. Odhod za vse vozilce je v petek 6. t. m. ob 18. z brzim vlakom. Glede na kratak rok ni mogoče sporociti društvom posamezno gornji razpis. Zato velja za objava v časopisu na splošno. — Fizikturna zveza Slovenije.

USTANOVITEV DRŽAVNEGA ZAVODA ZA TELESNO VZGOJO

Uradni list FLRJ je objavil v št. 70. odredbo predsednika vlade Josipa Broza Tit, s katero se ustanavlja zavod za telesno vzgojo v Beogradu. To bo visoka strokovna šola splošno državnega pomena, katere naloga bo usposabljanje visoko kvalificirane telesno, vzgojne voditelje in učitelje. Nadzorstvo nad delom zavoda bo imel komitet za telesno vzgojo vlade FLRJ. Solanje bo trajalo tri leta. Učni načrt in program bo izdal komitet za šole in znanost sporazumno s komitetom za telesno vzgojo. Učno osebo bo imenoval predsednik komiteta za telesno vzgojo spo-

Pripravljal se na tekmovalno za fizikturni znak!

bodo. Kaj takega človek že redko kje sliši.

V zgodovinski dvorani, v kateri je zasedal oktobra 1943, prvi slovenski parlament, so se točno zbrali okrajni odposlanci. Se je na steni velik napis: »Narod si bo pisal sodbo same.« Ki je to veliko in danes že uresničeno resnično pripovedovalo liste nepozabne oktobrske dni prvim resničnim slovenskim poslancom in je še danes naravnost po čudežu ostal cel in skoraj nepoškodovan. Od vseh krajev so prihajali delegati, izostali je samo eden. Ni več čutili nebone neokretnosti ali nerodnosti, temveč sedajo delegati z vso zavestjo svojega odposlancstva, ki je v tem, da potrdi ali ovzrže delo svojega okrajnega Izvršilnega odbora, vpraša resno in premišljeno o tem in onem, zahteva pojasnil in sklene pametne in koristne sklepe za svoj kraj in tujaj. Pazljivo poslušajo referate o delu Izvršilnega odbora, o gospodarstvu, o obnovi, o razdelitvi krajev, o načrtih za bodoče. Ni vprašanj kje je denar, kje fond, kje podpore, temveč se vse suče okrog tega, kaj smo naredili in kaj še bomo. Zato pa so potrebne

Obnova železnice Skopje—Djevdjelija

Pri svojem umiku skozi Makedonijo, so Nemci najbolj poškodovali objekte na železniški progi od Velesa do Djevdjelija, kjer so med drugim porušili dva velika mostova preko Vardarja. Takoj po osvoboditvi je ljudska oblast začela obnavljati to progo. Ker bi obnova obeh mostov zahtevala mnogo časa, dela in materiala, so se odločili zgraditi novo, 10 kilometrov dolgo progo Demir Kapija—Udovo, ki je bila predvidena že pred vojno. Pri Demir Kapiji gre namreč stara proga z desne na levo obalo Vardarja, potem pri Udovu zopet z levega na desni breg. Da se železnica izogne dvojni premostitvi Vardarja, so pričeli graditi imenovano varijanto, tako da bo železnica od Skopja do Djevdjelija tekla na desnem bregu. Gradbenica dela so bila združena s precejšnjimi ovirami. Zlasti je bilo občutno pomanjkanje strokovnih delovnih moči in materiala. Istočasno je bilo treba obnavljati hudo porušeni del proge od Velesa do Demir Kapije. Ko je bila leta zaključena obnova proge od Skopja do Kačanika, je bilo mogoče za gradnjo variante pritegniti več strokovnih delovnih moči, nakar so dela naglo napredovala. Pri gradbenih delih je od vsega početka požrtvovalno sodelovala mladina Makedonije, pomagala so tudi enote Jugoslovanske armade. Pri gradnji je bilo treba prebroditi precejšnje težkosti. V terenu iz mehkega materiala so morali zgraditi 270 m dolg predor. Preložiti so morali tudi 8 km glavne ceste. Za izvršitev vseh teh del je bil določen rok do 1. oktobra. Delavcem in mladincem je uspelo s pomočjo Jugoslovanske armade dokončati delo poldrugi mesec pred določenim rokom, obenem pa jim je uspelo znižati končni znesek gradbenih stroškov od 80 na 59 milijonov din. Po zaključku vseh del je bil svečano vzpostavljen železniški promet na vsaj progi od Skopja do Djevdjelija. S tem je železniško omrežje Makedonije docela obnovljeno.

Nova državna podjetja Slovenije

Na podlagi splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih je vlada LRS na predlog ministrstva za industrijo in rudarstvo izdala tri odločbe o ustanovitvi državnih industrijskih podjetij.

LITOSTROJ

Živna in tovarna strojev
S prvo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Litostroji, živilna in tovarna strojev v Ljubljani. Namen tega podjetja je izdelovanje oz. popravila strojev in delov in izdelovanje lažjih in srednjetežkih strojev za potrebe industrije in obrta ter popravila industrijskih strojev. Podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče, 2. oprema, 3. strojevalni in premični inventar, 4. »Sektorske« tekstilna industrija d. z. o. z., Ljubljana (Gutmanova 30), 5. I. Glavniški tovarna žir in žirnikov, Ljubljana (Metelkova 15), 6. Tovarna strojev in vodnih turbin, Škofja Loka, 7. Ernest Elyot, tovarna strojev Maribor (Linhartova 11), 8. Ljubljana in tovarna strojev Dolenc Alojzij, Ljubljana (Kodeljevo), 9. Jugoindus — Ivan Kersič, železokonstruktorske, št. 1, na d. Ljubljana, 10. Ljubljana, 11. Muta, v Muta, 12. Smole Anton, kovinska tovarna Podsmreka, 13. Paric in sinovi, tovarna kmetijskih strojev in litarov, kovin v Mariboru, Obratna sredstva razen zalozgo surovin, pogonskega materiala, polizdelkov in izdelkov, obstoječe in gotovine 5 milijonov din, ki jih plača vlada LRS.

DONIT

tovarna tesnil in Medvodah
Z drugo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Slovenije »Donit«, tovarna tesnil in Medvodah. Temu podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče in stavbni zgradbeni papirni Verce, Gorice in Medvedo d. d. Obratna sredstva (razen surovin, pomožnega materiala itd.) obsejave gotovine 500.000 din, ki jih plača vlada LRS.

Okrožni fizikturni nastop na Jesenicah

Jesenice 1. septembra.
V okviru velikih prireditev na Gorenjskem je bil v soboto in nedeljo na Jesenicah okrožni fizikturni nastop. V soboto zvečer so prišle tri športne planinske iz Zornje savske doline, s Koroške in Primorske. Z njihovim ognjem so zastopniki delavcev, kmetov in delovnih inštitucij prišli na trg, kjer so na posebnem odru na Titovem trgu.

Zvečer je bila v fizikturnem domu telovadna akademija. Dvorana je bila polna občinstva. Spored se je začel s pozdravi predsednika FD Jesenice, tov. J. Janca in tehničnega referenta gorenjskega okrožja tov. Kermavnerja, na kar je bila prikazana živa skika trpljenja in težkih borb našega naroda in njegovega vstajenja.

Spored akademije je bil lep in pester. Z izbranimi točkami so nastopile edince iz Skofje Loke, Kranja, Kranjske gore in Jesenice. Vrsti mladincev z Jesenice je izvrstno izvedla preokrajna mladina, prve članice je nastopila na brzini, vzor na vrsta članov iz Ljubljane, Kranja in Jesenice pa je izvedla nekaj težkih sestav na konju z ročali. Akademijo so zaključile članice z Javornika s simboličnim prizorom »Borba je k soncu, svoboda!« Akademija je odlično uspela.

V nedeljo popoldne je bil na ljudskem igrišču na Jesenicah okrožni fizikturni nastop. V začetku so prikoračili vsi na

RAZPIS KOLESARSKEGA CESTNEGA DRŽAVNEGA PRVENSTVA

Ki bo dne 8. t. m. v Beogradu
Prvenstvo se bo izvedlo na progi Beograd — Mladenovac — Topola — Aranđelovac — Orašac — Mladenovac — Beograd. Dolžina proge znaša 180 km. Start in cilj sta v Beogradu na Terazijah pri vodometu ob 6.30. Dirka bo ob vsakem vremenu s kolesom in pnevmatikami po želji. Zamenjava koles je dovoljena edino v primeru preloma okvirja. Pravico tekmovanja imajo vsi člani fizikturnih društev, ki so izpolnili 20. leto in ki se izkazujejo z družbeno izkaznostjo. Prijave se morajo poslati do 5. t. m. FZS v Ljubljani. Zdravniški pregled bo v soboto 7. t. m. v Moskvijski ulici št. 12. Ihtano in stanovanje preskrbi FZS Srbije za dneve od 7. do 9. t. m. Stroške potovanja pa nosijo društva sama za svoje člane. Odhod za vse vozilce je v petek 6. t. m. ob 18. z brzim vlakom. Glede na kratak rok ni mogoče sporociti društvom posamezno gornji razpis. Zato velja za objava v časopisu na splošno. — Fizikturna zveza Slovenije.

USTANOVITEV DRŽAVNEGA ZAVODA ZA TELESNO VZGOJO

Uradni list FLRJ je objavil v št. 70. odredbo predsednika vlade Josipa Broza Tit, s katero se ustanavlja zavod za telesno vzgojo v Beogradu. To bo visoka strokovna šola splošno državnega pomena, katere naloga bo usposabljanje visoko kvalificirane telesno, vzgojne voditelje in učitelje. Nadzorstvo nad delom zavoda bo imel komitet za telesno vzgojo vlade FLRJ. Solanje bo trajalo tri leta. Učni načrt in program bo izdal komitet za šole in znanost sporazumno s komitetom za telesno vzgojo. Učno osebo bo imenoval predsednik komiteta za telesno vzgojo spo-

Pripravljal se na tekmovalno za fizikturni znak!

bodo. Kaj takega človek že redko kje sliši.

V zgodovinski dvorani, v kateri je zasedal oktobra 1943, prvi slovenski parlament, so se točno zbrali okrajni odposlanci. Se je na steni velik napis: »Narod si bo pisal sodbo same.« Ki je to veliko in danes že uresničeno resnično pripovedovalo liste nepozabne oktobrske dni prvim resničnim slovenskim poslancom in je še danes naravnost po čudežu ostal cel in skoraj nepoškodovan. Od vseh krajev so prihajali delegati, izostali je samo eden. Ni več čutili nebone neokretnosti ali nerodnosti, temveč sedajo delegati z vso zavestjo svojega odposlancstva, ki je v tem, da potrdi ali ovzrže delo svojega okrajnega Izvršilnega odbora, vpraša resno in premišljeno o tem in onem, zahteva pojasnil in sklene pametne in koristne sklepe za svoj kraj in tujaj. Pazljivo poslušajo referate o delu Izvršilnega odbora, o gospodarstvu, o obnovi, o razdelitvi krajev, o načrtih za bodoče. Ni vprašanj kje je denar, kje fond, kje podpore, temveč se vse suče okrog tega, kaj smo naredili in kaj še bomo. Zato pa so potrebne

Obnova železnice Skopje—Djevdjelija

Pri svojem umiku skozi Makedonijo, so Nemci najbolj poškodovali objekte na železniški progi od Velesa do Djevdjelija, kjer so med drugim porušili dva velika mostova preko Vardarja. Takoj po osvoboditvi je ljudska oblast začela obnavljati to progo. Ker bi obnova obeh mostov zahtevala mnogo časa, dela in materiala, so se odločili zgraditi novo, 10 kilometrov dolgo progo Demir Kapija—Udovo, ki je bila predvidena že pred vojno. Pri Demir Kapiji gre namreč stara proga z desne na levo obalo Vardarja, potem pri Udovu zopet z levega na desni breg. Da se železnica izogne dvojni premostitvi Vardarja, so pričeli graditi imenovano varijanto, tako da bo železnica od Skopja do Djevdjelija tekla na desnem bregu. Gradbenica dela so bila združena s precejšnjimi ovirami. Zlasti je bilo občutno pomanjkanje strokovnih delovnih moči in materiala. Istočasno je bilo treba obnavljati hudo porušeni del proge od Velesa do Demir Kapije. Ko je bila leta zaključena obnova proge od Skopja do Kačanika, je bilo mogoče za gradnjo variante pritegniti več strokovnih delovnih moči, nakar so dela naglo napredovala. Pri gradbenih delih je od vsega početka požrtvovalno sodelovala mladina Makedonije, pomagala so tudi enote Jugoslovanske armade. Pri gradnji je bilo treba prebroditi precejšnje težkosti. V terenu iz mehkega materiala so morali zgraditi 270 m dolg predor. Preložiti so morali tudi 8 km glavne ceste. Za izvršitev vseh teh del je bil določen rok do 1. oktobra. Delavcem in mladincem je uspelo s pomočjo Jugoslovanske armade dokončati delo poldrugi mesec pred določenim rokom, obenem pa jim je uspelo znižati končni znesek gradbenih stroškov od 80 na 59 milijonov din. Po zaključku vseh del je bil svečano vzpostavljen železniški promet na vsaj progi od Skopja do Djevdjelija. S tem je železniško omrežje Makedonije docela obnovljeno.

Nova državna podjetja Slovenije

Na podlagi splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih je vlada LRS na predlog ministrstva za industrijo in rudarstvo izdala tri odločbe o ustanovitvi državnih industrijskih podjetij.

LITOSTROJ

Živna in tovarna strojev
S prvo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Litostroji, živilna in tovarna strojev v Ljubljani. Namen tega podjetja je izdelovanje oz. popravila strojev in delov in izdelovanje lažjih in srednjetežkih strojev za potrebe industrije in obrta ter popravila industrijskih strojev. Podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče, 2. oprema, 3. strojevalni in premični inventar, 4. »Sektorske« tekstilna industrija d. z. o. z., Ljubljana (Gutmanova 30), 5. I. Glavniški tovarna žir in žirnikov, Ljubljana (Metelkova 15), 6. Tovarna strojev in vodnih turbin, Škofja Loka, 7. Ernest Elyot, tovarna strojev Maribor (Linhartova 11), 8. Ljubljana in tovarna strojev Dolenc Alojzij, Ljubljana (Kodeljevo), 9. Jugoindus — Ivan Kersič, železokonstruktorske, št. 1, na d. Ljubljana, 10. Ljubljana, 11. Muta, v Muta, 12. Smole Anton, kovinska tovarna Podsmreka, 13. Paric in sinovi, tovarna kmetijskih strojev in litarov, kovin v Mariboru, Obratna sredstva razen zalozgo surovin, pogonskega materiala, polizdelkov in izdelkov, obstoječe in gotovine 5 milijonov din, ki jih plača vlada LRS.

DONIT

tovarna tesnil in Medvodah
Z drugo odločbo se ustanovi državno industrijsko podjetje Slovenije »Donit«, tovarna tesnil in Medvodah. Temu podjetju se daje v upravo državno premoženje, obstoječe in naslednje: 1. zemljišče in stavbni zgradbeni papirni Verce, Gorice in Medvedo d. d. Obratna sredstva (razen surovin, pomožnega materiala itd.) obsejave gotovine 500.000 din, ki jih plača vlada LRS.

Okrožni fizikturni nastop na Jesenicah

Jesenice 1. septembra.
V okviru velikih prireditev na Gorenjskem je bil v soboto in nedeljo na Jesenicah okrožni fizikturni nastop. V soboto zvečer so prišle tri športne planinske iz Zornje savske doline, s Koroške in Primorske. Z njihovim ognjem so zastopniki delavcev, kmetov in delovnih inštitucij prišli na trg, kjer so na posebnem odru na Titovem trgu.

Zvečer je bila v fizikturnem domu telovadna akademija. Dvorana je bila polna občinstva. Spored se je začel s pozdravi predsednika FD Jesenice, tov. J. Janca in tehničnega referenta gorenjskega okrožja tov. Kermavnerja, na kar je bila prikazana živa skika trpljenja in težkih borb našega naroda in njegovega vstajenja.

Spored akademije je bil lep in pester. Z izbranimi točkami so nastopile edince iz Skofje Loke, Kranja, Kranjske gore in Jesenice. Vrsti mladincev z Jesenice je izvrstno izvedla preokrajna mladina, prve članice je nastopila na brzini, vzor na vrsta članov iz Ljubljane, Kranja in Jesenice pa je izvedla nekaj težkih sestav na konju z roč

